

Marlena Jankowska

Prawo autorskie w działalności bibliotek

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 3/3, 37-45

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MARLENA JANKOWSKA
*Katedra Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*

PRAWO AUTORSKIE W DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK

Podstawa prawna i zakres działalności bibliotek publicznych i naukowych

Ogólne zasady i zakres działania bibliotek zostały ustanowione w ustawie z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (dalej jako: ust. bibl.) [Ustawa, 1997]. Zakres zadań bibliotek określa art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2 tejże ustawy, w którym wskazuje się, że podstawowymi zadaniami bibliotek są: gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych oraz obsługa użytkowników, przede wszystkim udostępnianie zbiorów oraz prowadzenie działalności informacyjnej, zwłaszcza informowanie o zbiorach własnych, innych bibliotek, muzeów i ośrodków informacji naukowej, a także współdziałanie z archiwami w tym zakresie.

Biblioteki w zakresie tej działalności podlegają regulacjom prawa autorskiego. Na wstępie widać to w dwóch aspektach. Przede wszystkim w art. 3 ust. bibl. wskazuje się, że biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej oraz, że prawo korzystania z bibliotek ma charakter powszechny. Ponadto biblioteki mogą prowadzić działalność bibliograficzną, dokumentacyjną, naukowo-badawczą, wydawniczą, edukacyjną oraz instrukcyjno-metodyczną. Wskazane postanowienie ustawy stanowi już pewne odniesienie do prawa autorskiego, jeżeli weźmie się pod uwagę, że to właśnie prawo autorskie określa, w jakim zakresie korzystanie to jest na tyle zgodne z prawem, by uzyskać harmonię pomiędzy tak wysoko postawionymi dobrami jak interes ogółu i prawa twórcy. Poza tym art. 5 ust. bibl. precyzując znaczenie pojęcia „materiał biblioteczny” nasuwa niemalże natychmiastowe skojarzenie, że pojęcie to będzie pozostawało w relacji krzyżowania się z zakresem pojęciowym terminu „utwór”. W art. 5 ust. bibl. wskazuje się, że materiałami bibliotecznymi są w szczególności dokumenty zawierające utrwalony wyraz myśli ludzkiej, przeznaczone do rozpowszechniania, niezależnie od nośnika fizycznego i sposobu zapisu treści, a zwłaszcza: dokumenty graficzne (piśmiennicze,

kartograficzne, ikonograficzne i muzyczne), dźwiękowe, wizualne, audiowizualne i elektroniczne. Można to skojarzyć z brzmieniem art. 1 ust. 1 pr. aut., zgodnie z którym przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia. W szczególności mogą to być utwory wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe), plastyczne, fotograficzne, lutnicze, wzornictwa przemysłowego, muzyczne i słowno-muzyczne, sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne oraz audiowizualne.

Biblioteki publiczne służą zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz uczestniczą w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Stanowią je Biblioteka Narodowa oraz biblioteki jednostek samorządu terytorialnego. Ustawa wyróżnia poza tym biblioteki naukowe. W ramach swojej działalności biblioteki naukowe:

- służą potrzebom nauki i kształcenia, zapewniając dostęp do materiałów bibliotecznych i zasobów informacyjnych niezbędnych do prowadzenia prac naukowo-badawczych oraz zawierających wyniki badań naukowych,
- prowadzą działalność naukowo-badawczą w zakresie bibliotekoznawstwa i dziedzin pokrewnych, a także w zakresie obsługiwanych przez nie dziedzin nauki.

Zgodnie z art. 21 ust. 2 ust. bibl. do bibliotek naukowych należą Biblioteka Narodowa oraz biblioteki, których organizatorami są szkoły wyższe, Polska Akademia Nauk i jednostki badawczo-rozwojowe¹.

Organizatorami bibliotek publicznych i naukowych są ministrowie i kierownicy urzędów centralnych lub jednostki samorządu terytorialnego. W bibliotekach organizowanych przez powyższe podmioty, na podstawie art. 14 ust. 1 ust. bibl. usługi ustanawia się jako ogólnie dostępne i bezpłatne, z zastrzeżeniem przypadków wskazanych w art. 14 ust. 2 ust. bibl., kiedy

¹ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury i Sztuki [Rozporządzenie, 1998] przy zaliczaniu biblioteki do bibliotek naukowych uwzględnia się 1) działalność merytoryczną i dokonania biblioteki w zakresie: a) prowadzenia i koordynowania prac badawczych, badawczo-rozwojowych w zakresie bibliotekoznawstwa, informacji naukowej i dziedzin pokrewnych oraz obsługiwanych przez bibliotekę dziedzin kultury, nauki, techniki i przygotowania ich wyników do wdrożenia, b) zapewniania dostępu do zasobów informacyjnych krajowych i zagranicznych kadrze naukowej, c) opracowywania i wydawania własnych publikacji naukowych, dokumentacyjnych, unifikacyjnych, bibliograficznych, d) prowadzenia działalności dydaktycznej, metodycznej w zakresie kształcenia i doskonalenia kadr naukowych, e) gromadzenia dokumentów publikowanych i rękopiśmiennych, zapisanych na nośnikach elektronicznych z zakresu kultury, nauki, techniki, dziedzin nauki obsługiwanych przez bibliotekę; 2) warunki organizacyjne i kadrowe biblioteki w zakresie: a) zatrudnienia pracowników o odpowiednim przygotowaniu zawodowym i kwalifikacjach naukowych, b) wykazania się infrastrukturą techniczną, informacyjną oraz warunkami materialnymi zapewniającymi możliwość kontynuowania prac naukowych.

opłaty mogą być pobierane za: usługi informacyjne, bibliograficzne, reprograficzne oraz wypożyczenia międzybiblioteczne, wypożyczenia materiałów audiowizualnych, wypożyczone materiały biblioteczne (w formie kaucji), niezwrócenie w terminie wypożyczonych materiałów bibliotecznych, uszkodzenie, zniszczenie lub niezwrócenie materiałów bibliotecznych.

Warto przytoczyć Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 2 grudnia 2010 roku, w którym wskazuje się, że „czynności wymienione w art. 14 ust. 2 ust. bibl., które zgodnie z wolą ustawodawcy mogą być czynnościami odpłatnymi, z uwagi na ich charakter, przy uwzględnieniu ponadto zastrzeżenia zawartego w art. 14 ust. 3 ust. bibl., nie mogą zostać uznane za działalność gospodarczą. Z treści powyższego artykułu wynika ponadto, że są to jedynie sytuacje, w których biblioteki mogą pobierać opłaty. Pozostała działalność prowadzona przez biblioteki musi być działalnością nieodpłatną, na co wskazuje także art. 14 ust. 1 ustawy” [Rozstrzygnięcie, 2010].

Czym jest książka? - pojęcie rzeczy i dobra niematerialnego

W świetle rozważań nad znaczeniem prawa autorskiego w działalności bibliotek należy ustalić różnicę między pojęciem rzeczy i dobra niematerialnego. Dla potrzeb naszego wywodu można przywołać definicję legalną rzeczy ustanowioną w art. 45 kodeksu cywilnego [Ustawa, 1964], który stanowi, że „rzeczami w rozumieniu niniejszego kodeksu są tylko przedmioty materialne”. Definicja ta została doprecyzowana przez J. Wasilkowskiego, który wskazywał, że „rzeczami w rozumieniu naszego prawa cywilnego są materialne części przyrody w stanie pierwotnym przetworzonym, na tyle wyodrębnione (w sposób naturalny lub sztuczny), że w stosunkach społeczno-gospodarczych mogą być traktowane jako dobra samoistne” [Wasilkowski, 1963, s. 8, 9, 17]. Dobra niematerialne stanowią jednakże inne niż rzeczy przedmioty stosunków prawnych [Grzybowski, 1974, Grzybowski, Kopff i Serda, 1973].

Należy zauważyć, że trudność może sprawiać należyte zrozumienie zasad ochrony dóbr niematerialnych, które mogą wprawdzie istnieć niezależnie od rzeczy, przy czym właśnie rzeczy stanowią najczęściej ich substrat i umożliwiają korzystanie z nich. Niezwykle istotne jest uwzględnienie w tym zakresie faktu, że o ile korzystanie z rzeczy pozostaje w sferze prawa własności, to korzystanie z dóbr niematerialnych określają zasady prawa własności intelektualnej, w tym prawa autorskiego. Kwestia ta została nawet uwzględniona w regulacji prawa autorskiego, które w art. 52 ust. 1 i 2 prawa autorskiego [Ustawa, 2006] stanowi, że „jeżeli umowa nie stanowi inaczej, przeniesienie własności egzemplarza utworu nie powoduje przejścia autorskich praw majątkowych do utworu. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, przejście autorskich praw majątkowych nie powoduje przeniesienia na nabywcę własności egzemplarza utworu”.

Omówione zasady rozróżnienia rzeczy i utworu miały swoje początki już w epoce Oświecenia, kiedy zaczynano się zastanawiać czy autor powinien być sługą społeczeństwa w rozumieniu utilitaryzmu społecznego czy jednak powinien zyskać ochronę prawną zgodnie z koncepcją naturalnoprawną praw autorskich. Nie przybliżając poglądów Johna Locka czy Edwarda Younga szczególnie dobrze w powyższe rozważania wpasowują się teorie Johanna Gottlieba Fichte i Immanuela Kanta poświęcone próbie ustalenia, czym jest książka. J.G. Fichte wskazywał, że dzieło jest własnością autora, lecz mówił w tym ujęciu o własności niematerialnej, na którą składał się aspekt fizyczny (*das Körperliche*) i duchowy (*das Geistige*) [Fichte, 1793]. Tym sposobem starał się uzasadnić, dlaczego każdy egzemplarz jest wyjątkowy i nie ogranicza się do pojęcia rzeczy. I. Kant prowadząc rozważania nad tym, czym jest książka wskazał na dwa jej aspekty takie jak:

a) *körperliches Kunstprodukt*, czyli *opus mechanicum*, będący przedmiotem prawa rzeczowego i instrumentem przenoszącym drugi składnik;

b) *blosse Rede*, czyli to, co autor kieruje do publiczności [Kant, 1799].

Szczególna zasługa I. Kanta leży w uznawaniu praw autora za prawa o charakterze przyrodzonym i niezbywalnym. Pozwoliło to wypracować dość silną ochronę autorskoprawną twórcy w czasach późniejszych.

Autorskie prawa osobiste i majątkowe

Powszechna akceptacja dla tezy, że utwór stanowi przejaw osobowości twórcy zasługujący na ochronę szerszą niż sprowadzająca się do samego nośnika, wpłynęło na przyznanie twórcy praw osobistych i majątkowych. Autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo do: autorstwa utworu; oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo; nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania; decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności; nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Kwestie majątkowe twórcy podlegają szczegółowej regulacji prawa autorskiego, w tym art. 17 pr. aut. oraz art. 41-68 pr. aut. [Ustawa, 2006]. Twórcy gwarantuje się w ramach ustawy prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu. Zgodnie z art. 45 pr. aut. jeżeli umowa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje odrębne wynagrodzenie za korzystanie z utworu na każdym odrębnym polu eksploatacji. W przypadku przenoszenia majątkowych praw autorskich należy mieć na względzie zasady rządzące zbywaniem praw autorskich, które dobrze ujął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 listopada 2000 roku, w którym wskazał, że „umowa przenosząca autorskie prawa majątkowe może doty-

czyć tylko pól eksploatacji znanych w chwili jej zawarcia. Przepis ten [art. 41 ust. 4 prawo autorskie – przyp. MJ] wyłącza możliwość generalnego przeniesienia przez twórcę dzieła będącego przedmiotem umowy prawa do wykorzystania pól eksploatacji, które powstaną dopiero w przyszłości. [...] Zrzeczenie się, w ramach umowy odpłatnej, uprawnień, których wartość jest niemożliwa do oszacowania nawet w przybliżeniu, należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Obyczaje te wymagają, aby autor, przenosząc autorskie prawa majątkowe, uzyskał w zamian stosowne świadczenie ze strony kontrahenta” [Wyrok, 2000].

Ochrona praw majątkowych autora, które trwają 70 lat od chwili śmierci twórcy, nie ma charakteru nieograniczonego. Potrzeba wypracowania należytej proporcjonalności korzystania z dorobku, który stanowić może dziedzictwo narodowe, pozwoliła na ustanowienie instytucji dozwolonego użytku osobistego i dozwolonego użytku publicznego.

Z punktu widzenia bibliotek szczególne znaczenie będzie miała ta druga forma korzystania z utworów podlegających jeszcze okresowi ochrony.

Dozwolony użytek publiczny a działalność bibliotek

Dozwolony użytek publiczny dotyczący bibliotek ujęty jest w art. 28 pr. aut. jako tzw. przywilej biblioteczny. Zgodnie z art. 28 pr. aut. biblioteki, archiwa i szkoły mogą:

- udostępniać nieodpłatnie, w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarze utworów rozpowszechnionych;
- sporządzać lub zlecać sporządzanie egzemplarzy rozpowszechnionych utworów w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony własnych zbiorów;
- udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek.

Licencja wskazana w art. 28 pr. aut. została ograniczona podmiotowo tylko do takich podmiotów jak biblioteki, archiwa i szkoły. Ustawodawca nie ustanawia dodatkowych przesłanek kwalifikujących podmioty uprawnione do korzystania z tej licencji, w związku z czym uznać można, że mogą być to podmioty zarówno publiczne jak i prywatne, przy czym udostępnianie utworów powinno mieć charakter nieodpłatny i mieścić się w zakresie zadań statutowych.

Na podstawie art. 28 pkt 1 ustawy podmioty te są uprawnione do udostępniania utworów rozpowszechnionych. Są to takie dzieła, które za zezwoleniem twórcy zostały w jakikolwiek sposób udostępnione publicznie. Istotne jest przy tym, że nie wprowadzono w dyspozycji tej normy wymogu publikacji, która oznacza poza zwielokrotnieniem także publiczne udostępnienie egzemplarzy. Nie ma znaczenia także fakt, czy są to publikacje niedostępne w handlu. Udostępnianie to może przybierać postać użyczenia, stanowiącego osobny typ umowy cywilnoprawnej.

Zgodnie z art. 28 pkt 2 pr. aut. wskazane podmioty mają także prawo do sporządzania dodatkowych egzemplarzy utworów w celu uzupełnienia, zachowania oraz ochrony własnych zbiorów. Norma ta ma na celu wprowadzenie dodatkowej ochrony nośników utworów gromadzonych przez biblioteki, przy czym istotne znaczenie ma to, że wyprodukowany egzemplarz utworu ma być udostępniany nie obok, lecz zamiast dotychczasowego egzemplarza [Barta, 2005, s. 342-344].

Na podstawie art. 28 pkt 3 pr. aut. ustalić można zasady udostępniania zbiorów w terminalach znajdujących się na terenie danej jednostki. Przepis ten dotyczy korzystania ze zbiorów systemu wewnętrznego biblioteki, który powinien podlegać szczególnemu ewidencjonowaniu. W tym celu biblioteka wprowadzić może zasady korzystania ze zbiorów, na przykład za pomocą odpowiednich kart lub kont, które poprzez ustalenie osoby korzystającej zezwala jej na dostęp [Stanisławska-Kloc, 2005; Jewuła i Stanisławska-Kloc, 2008].

Biblioteki cyfrowe

Szczególnie dużo nowych kwestii wymagających ustalenia z punktu widzenia prawa autorskiego pojawia się względem zasad prowadzenia cyfrowych bibliotek [Iglezakis, Synodinou i Kapidakis, 2011]. Biblioteki zaczęły od 2001 roku wykorzystywać Internet w celu umożliwienia stworzenia społeczeństwa informacyjnego realizując tym sposobem także oczekiwania użytkowników biblioteki. Okazuje się także, że czytelnicy nie korzystając ze zbiorów tradycyjnych chętnie sięgają po książki dostępne w zbiorach online [Curyło, 2010].

Udostępnianie cyfrowej wersji książki w Internecie stanowi dodatkowe pole eksploatacji, na które wymagana jest zgoda autora lub jego spadkobierców. Idea bibliotek cyfrowych wykształciła się w krajach Europy Zachodniej oraz w Stanach Zjednoczonych, gdzie zasady funkcjonowania bibliotek oraz wykonywania prawa autorskiego są zupełnie obce polskim realiom społecznym i prawnym. Jeżeli utwór nadal korzysta z ochrony prawa autorskiego, jego digitalizacja, w celu wprowadzenia do biblioteki cyfrowej, jest możliwa na podstawie umowy licencyjnej lub umowy przenoszącej prawa.

W praktyce okazuje się, że umowy tego rodzaju rzadko są nieodpłatne, przy czym biblioteki nie dysponują najczęściej takimi funduszami, które pozwalałyby na odpowiednie nabycie prawa do korzystania z utworu na tym polu eksploatacji. Dlatego też od pewnego czasu pojawiają się koncepcje jak zaradzić takiej sytuacji. Przykładowe propozycje dotyczą możliwości ustanowienia licencji, która może być odpłatna lub nieodpłatna, w zależności od uznania ustawodawcy [Makosz, 2009]. W obecnym stanie prawnym udostępnianie zasobów cyfrowej biblioteki jest możliwe, jeżeli jest spełniony jeden z następujących wymogów:

- 1) istnienie zgody właściciela praw autorskich na udostępnienie utworu w formie cyfrowej,
- 2) materiał stanowiący przedmiot udostępnienia nie podlega ochronie prawa autorskiego,
- 3) prawa autorskie do utworu już wygasły [Brzozowska, 2010].

Poza tym należy wspomnieć, że na podstawie doświadczeń bibliotekarzy stworzono Schemat *Dublin Core* (DCT). W tym schemacie opisu bibliotecznego szczególne znaczenie mają pola zwane Prawa (wpisuje się w tym miejscu dane o prawach zawartych w zasobie lub o prawach do zasobu), Właściciel Praw, Licencja oraz Prawa Dostępu [Bednarek-Michalska, 2010]. Wskazuje się jednakże, że pomimo wypracowania sposobu ujednoczenia danych o zbiorach praktyka bibliotek istniejących w różnych systemach prawnych jest bardzo zróżnicowana. Poza kwestiami tego rodzaju sporo trudności sprawiają praktyczne przypadki stosowania prawa autorskiego chociażby w przypadku braku możliwości ustalenia osoby posiadającej prawa autorskie do utworu. Okazuje się przy tym, że prowadzenie prac związanych z rzetelnym dokumentowaniem praw autorskich oraz nabywanie praw autorskich w zakresie pozwalającym na digitalizację i internetowe udostępnianie utworów jest bardzo kosztowne.

Podsumowanie

Przywilej biblioteczny stanowi przejaw dozwolonego użytku publicznego, w ramach którego biblioteki mogą realizować swoje zadania. Nie bez znaczenia pozostaje tutaj fakt, że ustawa o prawie autorskim przyznając twórcom autorskie prawa osobiste i majątkowe ogranicza jego monopol poprzez instytucje dozwolonego użytku osobistego i dozwolonego użytku publicznego. Wynika to z uwzględnienia proporcjonalności korzystania z dorobku naukowego i artystycznego objętego ochroną prawa autorskiego. Pojęcie materiału bibliotecznego jest wprawdzie pojęciem znacznie szerszym niż pojęcie utworu, lecz nie zmienia to faktu, że spora część zasobów bibliotecznych objęta jest regulacją ustawy o prawie autorskim. Szczególny charakter książek, stanowiących dobra niematerialne, jest zauważalny na przykładzie stosowania art. 28 pr. aut., który wyraźnie uwzględnia potrzeby takich instytucji publicznych jak biblioteki. Jednocześnie regulacja przywileju bibliotecznego wydaje się rodzić coraz to nowsze pytania o praktyczne jego zastosowanie jak i o przystawanie do potrzeb współczesnych czytelników oczekujących cyfrowych form udostępniania materiałów bibliotecznych przez biblioteki.

Bibliografia

- Barta J. i in. (2005), *Prawo autorskie i prawa pokrewne: komentarz*. Kraków.
- Bednarek-Michalska B. (2010), *Status prawny materiałów cyfrowych w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej*. W: Seminarium prawnicze dla bibliotekarzy cyfrowych, Warszawa 18 czerwca 2010 roku. [online]. Warszawa. [dostęp: 2012-07-01]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/download/document/1279799621.ppt>.
- Brzozowska M. (2010), *Biblioteki cyfrowe – legalne czy nielegalne?* [online]. [dostęp: 2012-07-01]. Dostępny w World Wide Web: <http://magazyn.o.pl/2010/wirtualna-kultura-biblioteki-cyfrowe-legalne-prawo>.
- Curyło M. (2010), *Bibliotekarz wobec nowych wyzwań prawnych*. W: *Seminarium prawnicze dla bibliotekarzy cyfrowych, Warszawa 18 czerwca 2010 roku*. [online]. Warszawa. [dostęp: 2012-07-01]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bn.org.pl/download/document/1279799641.ppt>
- Fichte J. G. (1793), *Beweis der Unrechtmässigkeit des Büchernachdrucks ein Räsonnement und eine Parabel*. „Berlinische Monatsschrift“, nr 21, s. 443-483.
- Grzybowski S. (1974), *System prawa cywilnego, część ogólna*. Wrocław i in.
- Grzybowski S., Kopff A., Serda J. (1973), *Zagadnienia prawa autorskiego*. Warszawa.
- Iglezakis I., Synodinou T. E., Kapidakis S. (2011), *E-publishing and digital libraries: legal and organizational issues*. Hershey, New York.
- Jankowska M. (2011), *Prawo autorskie w działalności bibliotek*. W: *Ogólnopolska Konferencja Bibliotek Akademii i Uniwersytetów Muzycznych, Katowice 25-26 października 2011 roku* [online]. Katowice. [dostęp: 2012-07-01]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.am.katowice.pl/files/25/Konferencja%20Bibliotek%20AiUM%20%20Jankowska%20Marlena.pdf>.
- Jewuła B., Stanisławska-Kloc S. (2008), *Prawo autorskie a działalność bibliotek (licencja dla bibliotek z art. 28 ust. pr. aut. i pr. pokr.)*. „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej”, z. 102, s. 117-140.
- Kant I. (1799), *Of the Injustice of Counterfeiting Books*. W: *Idem, Essays and Treatises on Moral, Political and Various Philosophical Subjects*. T. 1, London.
- Makosz A. (2009), *Prawo autorskie blokuje rozwój cyfrowych bibliotek*. „Gazeta Prawna”, nr 115, s. 8.
- [Rozporządzenie, 1998] Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 19 marca 1998 roku w sprawie zasad i trybu zaliczania bibliotek do bibliotek naukowych oraz ustalenia ich wykazu. Dz. U. z 1998 r. Nr 44, poz. 269.
- [Rozstrzygnięcie, 2010] Rozstrzygnięcie nadzorcze nr NK.II.MW2.0911-22/10 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 2 grudnia 2010 roku. Dz. Urz. Województwa Dolnośląskiego z 2010 r. Nr 232 poz. 3899.
- Stanisławska-Kloc S. (2006), *Prawo autorskie a biblioteka cyfrowa*. W: *III konferencja: Internet w bibliotekach. Zasoby elektroniczne: podaż i popyt*. Wrocław, 12-14 grudnia 2005 roku [online]. Wrocław [dostęp 2012-07-01]. Dostępny

- w World Wide Web: <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/iwb3/artykul.php?e>
- [Ustawa, 1964] Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny. Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.
- [Ustawa, 1997] Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach. Dz. U. z 1997 r. Nr 85, poz. 539.
- [Ustawa, 2006] Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity). Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.
- Wasilkowski J. (1963), *Zarys prawa rzeczowego*. Warszawa.
- [Wyrok, 2000] Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2000 roku V CKN 693/00, Baza LEX, nr 52478.

Marlena Jankowska
Copyright in library activity

Summary

Library privileges constitute an example of public fair use, which enables libraries to function. It is to emphasize that the copyright law that assigns an author the proprietary and moral copyrights limits his monopoly by the institutions of the public and personal fair use. It is a result of the proportional right of use of the scientific and artistic production protected by the copyright. The notion of "library material" is much broader than the idea of a work of art but it does not change the fact that the vast part of the library collection is protected by the copyright law. The special character of the books, that constitute the intangible goods, can be specified by the use of the copyright article 28, which clearly includes this kind of characteristic. At the same time, the regulation of the library privilege seem to bring to light new questions about its practical use and the adjustment to the need of the readers expecting digital forms of access to the library materials.